

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres referanse:

Vår referanse:
17/72-3

Vår dato:
23.06.2017

Høringsbrev - NOU 2017 2 Integrasjon og tillit. Langsiktige konsekvenser av høy innvandring

Innledning

Universitets- og høgskolerådet (UHR) takker for invitasjonen til å uttale seg om NOU 2017: 2 *Integrasjon og tillit. Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*, også kjent som Brochmann 2-utvalget. UHR vil ikke kommentere utredningen i sin helhet, men konsentrere innspillene til det som står om høyere utdanning. UHR viser for øvrig til Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif) høringsinnspill.

Universiteter og høyskoler i Norge har siden høsten 2015 tatt en aktiv rolle med å møte og integrere innvandrere med fluktbakgrunn på sine institusjoner, et initiativ som har fått benevnelsen Akademisk dugnad for flyktninger. UHRs rolle har vært å tilrettelegge for informasjon og bidra til erfaringsdeling mellom UH-institusjonene og med andre viktige aktører i og utenfor sektoren. UHR har i samarbeid med NOKUT arrangert seminar om integrering av flyktninger i høyere utdanning, etablert et nettverk av ressurspersoner og etablert en ressurside på vår hjemmeside:

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/migrasjon_og_flyktningsituasjon

Det har vært stor velvilje i sektoren til å bidra med kunnskap i den offentlige debatten om flyktnings situasjonen i Europa og årsaker og konsekvenser av denne. Flere institusjoner har arrangert forelesningsrekker og debattmøter. Det er arrangert særskilte informasjonsmøter om høyere utdanning i Norge for innvandrere med fluktbakgrunn eller andre grunner for å komme til Norge.

Det er likevel mange utfordringer. UHR har levert innspill til Kunnskapsdepartementet om hva som finnes av hindringer og utfordringer for at innvandrere med fluktbakgrunn skal kunne fullføre sin utdanning i Norge. Dette brevet kan leses i sin helhet

her: http://www.uhr.no/documents/Utfordringer_og_hindringer_for_innvandrere_med_fluktbakgrunn_og_p_begynt_men_avbrutt_utdanning_fra_1_.pdf

Kommentarer til meldingen

UHR mener utredningen gir en god samlet framstilling av utviklingen i antall innvandrere, landgrupper, bosetting, ventetid, landgrupper og ordninger, som det er nyttig for UH-sektoren å få oversikt over. UHR mener utvalget har gjort en grundig jobb i å hente inn statistikk som beskriver innvandreres deltakelse og gjennomføring i utdanningssystemet, regelverk og ordninger.

Utvalget slår fast at «utdanningssystemet er myndighetenes viktigste virkemiddel for å påvirke befolkningens kompetanse, og dermed et virkemiddel som kan bidra til å opprettholde tillit og sysselsetting og fremme sosial utjevning» (side 60). UHR er svært opptatt av dette perspektivet. I tillegg til at vi er opptatt av at den enkelte skal få utvikle sine evner og bruke disse i Norge eller i sitt hjemland.

UHR merker seg også utvalgets samfunnsøkonomiske analyser av at «kompletterende utdanning på universitets- og høyskolenivå ser ut til å være svært lønnsomt for samfunnet» (side 81). Det er satt i gang forsøk med kompletterende utdanninger på Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). I tillegg tilbyr universiteter og høyskoler enkeltemner og/eller etter- og videreutdanning som kan være viktige virkemidler for å kvalifisere seg for det norske arbeidsmarkedet.

Utvalget påpeker at «mange flyktninger og familieinnvandrere opplever at utdanningen de har med seg fra hjemlandet ikke verdsettes i det norske arbeidsmarkedet» (side 61). UHR er opptatt av at NOKUTs ordninger for vurdering av flyktningers kompetanse videreutvikles og implementeres i full skala, og har gitt uttrykk for dette i UHRs innspill til revidert budsjett 2017 samt i overnevnte brev til Kunnskapsdepartementet. Antallet flyktninger som kommer til Norge er nå lavere enn i 2015, men antallet søkere til godkjenning av utenlandsk utdanning og til høyere utdanningsinstitusjoner har gått opp, og det er rimelig å tro at denne veksten vil fortsette de neste årene.

Flere institusjoner tilbyr akademiske praksisplasser for flyktninger med akademisk bakgrunn, og UHR mener dette er et eksempel på tiltak som kan bidra til språk- og arbeidstrening i et relevant fagmiljø og kvalifisering for det norske arbeidsmarkedet. Det er også interessant å vurdere hvordan tiltak som akademisk praksis, NOKUTs godkjenningsordning for flyktninger kan kombineres med opptaksprøver for flyktninger som ønsker å studere i Norge, men som ikke kan verifisere tidligere utdanning fra hjemlandet, men dette må utredes nærmere.

Meldingen påpeker utfordringene med språkferdigheter. Det kreves nivå B2 for opptak til høyere utdanning. I følge meldingen er det kun 1 pst som oppnår dette nivået på den skriftlige prøven (side 72). UHR mener manglende språkferdigheter, både i norsk og engelsk, er den viktigste barrieren for flyktninger som ønsker å fullføre sin utdanning og kvalifisere seg for en relevant jobb i Norge. Den lave måloppnåelsen tyder på at språkopplæringen som tilbys ikke er tilstrekkelig i omfang eller tilstrekkelig tilpasset ulike grupper. UHR er opptatt av at språkopplæringen kvalitetsikres og skreddersys mer, slik at de som har ambisjoner om og/eller har akademisk utdanning fra hjemlandet gis muligheter til språkopplæring for akademiske studier i Norge. Det er kommunene som har ansvar for språkopplæringen, men flere universiteter og høyskoler har sagt seg villige til å tilby betalingskurs for innvandrere som skal ta akademisk utdanning. Videre er det flere utdanningsinstitusjoner som prøver ut muligheter for å se bort fra krav om språkferdigheter i begge språk i alle studietilbud, for eksempel i forbindelse med opptak til enkeltemner.

UHR støtter utvalgets vurdering av at bosettingsprosessen tar for lang tid. UHR er spesielt opptatt av at det gjør det vanskelig for UH-institusjonene å planlegge utdanningstilbud rettet mot innvandrere med fluktbakgrunn og for den enkelte flyktning å komme raskt i gang med sin utdanning i Norge.

UHR deler utvalgets vurdering om at «flyktninger ideelt sett bør ha muligheter til å finne passende arbeid eller utdanningsmuligheter i bosettingskommunen, eventuelt i en nabokommune» (side 49), og UHR er opptatt av at utdanningsambisjoner og -muligheter vurderes i forbindelse med bosetting, eventuelt at det utøves fleksibilitet med tanke på endring av bostedskommune, dersom en flyktning kvalifiserer for utdanning eller praksisplass ved et universitet eller høyskole.

Konklusjon

UHR mener *Integrasjon og tillit. Langsiktige konsekvenser av høy innvandring* gir et godt kunnskapsgrunnlag for å videreutvikle målrettede tiltak for å integrere innvandrere i det norske samfunnet. UHR mener at utdanning er ett av de viktigste tiltakene for å oppnå integrasjon og tillit, og ønsker økt fokus på hvordan myndigheter og universiteter og høyskoler kan ta i bruk dette virkemiddelet. Det er nødvendig å diskutere muligheter for å

utøve større fleksibilitet, uten at det går utover prinsipper om likebehandling og kvalitet i høyere utdanning.

Vennlig hilsen

Vidar L. Haanes
styreleder

Alf Rasmussen
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR